Bijlage 1: Derde voortgangsrapportage Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme

Inleiding

Met de 38 maatregelen in het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme blijft het kabinet stevig inzetten op de bestrijding en verzwakking van de jihadistische beweging in Nederland en het tegengaan van radicalisering. Voor u ligt de derde voortgangsrapportage inzake de uitvoering van dit Actieprogramma (conform de gewijzigde motie van het lid Pechtold 29754, nr. 267). Hierin wordt een stand van zaken gegeven over de verschillende actiepunten en wordt ingegaan op belangrijkste vorderingen geboekt sinds de aanbieding van de vorige voortgangsrapportage op 7 april 2015.

Ook deze keer is ervoor gekozen om in de vorm van een schematisch overzicht van alle maatregelen de voortgang weer te geven, conform de toezegging van de Minister van Veiligheid en Justitie tijdens het plenaire debat van 11 februari 2015. Per maatregel wordt de stand van zaken gegeven en over de recente voortgang gerapporteerd. Waar mogelijk en relevant, worden beschikbare aantallen genoemd ter illustratie van de toepassing van maatregelen uit het Actieprogramma. Aantallen die lopende opsporings- en/of inlichtingenonderzoeken schaden, zijn niet in deze voortgangsrapportage opgenomen. De genoemde aantallen betreffen de cumulatieve aantallen sinds de verhoging van het dreigingsniveau naar 'substantieel' in maart 2013, tenzij anders vermeld.

Het Actieprogramma omvat een overzicht van alle maatregelen die het kabinet inzet in de aanpak van jihadisme. Dit betreft echter geen statische werkvoorraad, maar is een steeds veranderend werkdocument, waarbij voortdurend wordt bekeken waar aanvullingen en aanscherpingen nodig zijn in de aanpak. Indien van toepassing, gebeurt dit op basis van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN), waarin een laatste inschatting van de terroristische dreiging in Nederland wordt gegeven, en/of nieuwe inzichten en ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.

1. Risicoreductie jihadgangers				
Nr	**omschrijving**	**Planning**	**Stand van zaken**	**Recente ontwikkelingen**
1	Naar onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering wordt een strafrechtelijk onderzoek opgestart.	doorlopend toegepast	Voor alle onderkende uitreizigers die zich aangesloten hebben bij een terroristische strijdgroepering, wordt indien mogelijk een strafdossier opgebouwd. Het feit dat de uitgereisden zich in de meeste gevallen in Syrië of Irak bevinden, bemoeilijkt de opbouw van een strafdossier. In de situatie dat iemand terugkeert naar Nederland wordt beoordeelt of strafrechtelijk handelen in de reden ligt. De politie heeft bij de Landelijke Eenheid een dedicated team ingericht (20fte) en verder teams bij de regionale eenheden (ca. 30 onderzoeken).	In deze rapportageperiode zijn geen veroordelingen ter zake te melden. Wel lopen er diverse strafrechtelijke onderzoeken op dit terrein.
2	Verdachten en veroordeelden voor een terroristisch misdrijf worden conform huidige regelgeving direct geplaatst op de Terroristen Afdeling (TA).	doorlopend toegepast	Er verblijven op dit moment 9 verdachten en veroordeelden op de TA. Capaciteit heeft tot op heden aan de vraag kunnen voldoen, uitbreiding indien nodig snel te realiseren.	Er wordt, zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg over het gevangeniswezen op 22 januari jl., onderzoek gedaan of het (individuele) regime op deze afdelingen meer op maat kan worden vormgegeven om de terugkeer in de maatschappij van deze gedetineerden beter te kunnen begeleiden. Er wordt bezien of de verschillende typen gedetineerden die op deze afdelingen is geplaatst binnen de TA's in verschillende compartimenten zouden moeten of kunnen worden geplaatst. Inmiddels hebben verschillende werkbezoeken plaatsgevonden en is een bijeenkomst georganiseerd met het veld, wetenschap en ketenpartners om input te verkrijgen voor een gedegen beleidsadvies. Daarbij wordt het onlangs gepubliceerde promotieonderzoek 'Captivated by fear' van Tinka Veldhuis en de studie naar re-integratie van ex-terreurverdachten van Beatrice de Graaf en Daan Weggemans betrokken.
3	In het kader van het strafrecht bestaan verschillende mogelijkheden om terugkeerders langdurig onder toezicht te stellen.	doorlopend toegepast	In iedere strafzaak betreffende terrorisme waarin dat mogelijk is, benut het OM de mogelijkheid de strafrechter te vragen voorwaarden aan eventuele voorwaardelijke schorsing van voorlopige hechtenis, dan wel voorwaardelijke invrijheidstelling te verbinden die toezicht op de betrokkenen mogelijk maken.	Voorop staat dat de strafrechtelijke interventie in een zaak uiteindelijk dient te leiden tot een veiligere situatie in Nederland, op de korte, maar ook op de lange termijn. Het beleid ten aanzien van de voorlopige hechtenis en voorwaardelijke straffen is hard waar dat moet, maar ook genuanceerd. Het uiteindelijk doel is terugkeer op een goede wijze in de samenleving te ondersteunen. Dit betekent dat serieus gekeken dient te worden naar de vraag of de aard van de strafzaak, het justitiële verleden en de persoon van de verdachte het mogelijk maken om over te gaan tot een schorsing van de voorlopige hechtenis. Natuurlijk worden daarbij steeds strenge voorwaarden gesteld.
4	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering verliezen het Nederlanderschap.	2015	a. voorstel tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter verruiming van de mogelijkheden voor het ontnemen van het Nederlanderschap bij terroristische misdrijven (34 016). b. Voorstel tot wijziging van de Rijkswet op het	a. Ligt ter behandeling bij de Eerste Kamer. b. Het voorstel is voorgelegd aan de Raad van State (RvS) voor

			Nederlanderschap in verband met het intrekken van het Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid.	advies.
5	Onderkende uitreizigers met een niet-EU nationaliteit worden ongewenst vreemdeling verklaard (voor het Schengengebied).	doorlopend toegepast	Waar onderkende (potentiële) uitreizigers niet de Nederlandse nationaliteit hebben, kan de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) het verblijfsrecht beëindigen en een inreisverbod of een ongewenstverklaring opleggen. De vreemdeling van wie het verblijfsrecht is beëindigd en die Nederland nog niet heeft verlaten of is teruggekeerd, kan worden uitgezet onder regie van de Dienst Terugkeer & Vertrek. Deze maatregelen worden toegepast bij vreemdelingen die op basis van een ambtsbericht van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) of Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) in verband kunnen worden gebracht met jihadisme of een (potentiële) uitreis in dit kader en ten aanzien van wie de AIVD of MIVD heeft geconcludeerd dat zij een gevaar zijn voor de nationale veiligheid.	In de rapportageperiode zijn geen zaken geweest die voldoen aan de voorwaarde dat een vreemdelingrechtelijke maatregel (inreisverbod, OVR, verblijfsbeëindiging, uitzetting) is opgelegd én een ambtsbericht is uitgebracht met de conclusie gevaar Nationale Veiligheid en die in verband kunnen worden gebracht met jihadisme.
6	Onderkende uitreizigers met een of meerdere nationaliteiten die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering worden gemeld bij de autoriteiten van die landen (van hun niet-Nederlandse nationaliteit).	onderzoek gereed zomer 2015	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering worden internationaal gesignaleerd via Interpol Notices, het Schengen Informatie Systeem (SIS II) en rechtshulpverzoeken.	Op dit moment wordt, in samenwerking met de partners in de Contraterrorisme (CT)- keten en in samenhang met aanpalende maatregelen, onderzocht of en waar de bestaande informatie-uitwisselingspraktijk van politie- en inlichtingendiensten met counterparts in derde landen kan worden aangevuld dan wel versterkt. Hierbij zal zoveel als mogelijk is gebruik worden gemaakt van de reeds bestaande instrumenten en kanalen.
7	Van uitreizigers over wie gegronde vermoedens bestaan van aansluiting bij een terroristische strijdgroepering worden Nederlandse reisdocumenten gesignaleerd ter vervallenverklaring of weigering.	doorlopend toegepast	Het criterium voor het signaleren van een paspoort onder artikel 23 van de Paspoortwet is het gegronde vermoeden dat de betrokken persoon buiten het Koninkrijk handelingen zal verrichten, die een bedreiging vormen voor onder andere de veiligheid van Nederland. Bij de paspoortmaatregel is prioriteit gegeven aan de mensen die Nederland nog niet hadden verlaten. In een aantal gevallen is ook bij onderkende uitreizigers het paspoort gesignaleerd ter vervallenverklaring, wanneer het gegronde vermoeden bestaat dat de betrokken persoon naar jihadistisch strijdgebied is afgereisd. In deze gevallen heeft de signalering tot doel om ook het reizen	Er zijn sinds december 2013 rond de 85 paspoorten gesignaleerd ter vervallen verklaring. Het gaat hier om signaleringen van paspoorten van reeds uitgereisde personen (maatregel 7), maar ook om paspoorten van personen van wie het gegronde vermoeden bestaat dat ze zullen uitreizen naar jihadistisch strijdgebied (maatregel 15). Er wordt doorlopend gekeken naar noodzaak van het voortduren van de maatregel in de individuele gevallen. Wanneer het gegronde vermoeden niet langer bestaat, wordt de signalering opgeheven. Dit is inmiddels in ongeveer 15 gevallen gebeurd.

			buiten Nederland te bemoeilijken . Nederland loopt samen met een aantal andere landen daarmee met de uitvoering van een dergelijke maatregel voorop in Europa. De meest betrokken gemeentes hebben uitgebreide informatie ontvangen over de toepassing van artikel 23 Paspoortwet. Tevens biedt de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) op hun website een procedurebeschrijving aan ten behoeve van de gemeenten.	
8	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering worden geplaatst op de nationale terrorismelijst.	doorlopend toegepast	De maatregel kan worden opgelegd wanneer het gegronde vermoeden bestaat van terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan door betrokken persoon. Deze maatregel is ter vermindering van de dreiging die van Nederlanders uit kan gaan die zich hebben aangesloten bij een terroristische organisatie. Door personen op de nationale terrorismelijst te plaatsen (listing), zijn hun financiële tegoeden bevroren en is het verboden aan hen financiële tegoeden of middelen ter beschikking te stellen. Om tot listing van een persoon over te gaan moeten er voldoende aanwijzingen zijn dat betrokkene gerekend kan worden tot de kring van personen en organisaties, bedoeld in VN VR Resolutie 1373. Enkel het feit dat iemand uitreist naar Syrië is onvoldoende voor listing. Voorts kunnen er operationele overwegingen zijn om een persoon (nog) niet voor te dragen voor listing.	Sinds december 2013 heeft de minister van Buitenlandse Zaken in overeenstemming met de ministers van Financiën en Veiligheid en Justitie 18 personen toegevoegd aan de nationale terrorismelijst, waarvan 4 sinds de vorige voortgangsrapportage (a,b).

9	Onderkende uitreizigers worden conform de regels direct uitgeschreven als ingezetene in de Basisregistratie Personen (BRP) en eventuele uitkeringen, financiële toelagen en studiefinanciering worden beëindigd. Waar nodig worden wetten daarop aangepast.	doorlopend toegepast wetsvoorstel in consultatie	De personalia van onderkende uitreizigers wordt in principe gedeeld met de gemeente waarin zij staan ingeschreven. De betreffende gemeente draagt zorg voor uitschrijving uit het BRP bij onderkende uitreis, zodat eventuele financiële toelagen stop worden gezet. Er wordt een wetsvoorstel voorbereid waarin wordt voorzien in een op deze situatie toegesneden beëindigingsgrond. Deze beëindigingsgrond houdt in dat een uitkering, toeslag of studiefinanciering direct kan worden beëindigd wanneer iemand is aangemerkt als onderkende uitreiziger. Deze beëindigingsgrond wordt opgenomen in alle relevante wetten. Op deze manier wordt het voor de uitvoering eenduidig wat in een dergelijk geval moet gebeuren en kan in alle gevallen de financiële ondersteuning direct worden beëindigd.	Sinds november 2013 zijn – door bemiddeling Inspectie SZW - 85 sociale uitkeringen stopgezet van onderkende Nederlandse of aan Nederland te relateren personen die met jihadistische intenties naar Syrië/Irak zijn gereisd. Dit is inclusief reeds teruggekeerde of (waarschijnlijk) overleden personen. In geval sprake was van studiefinanciering is deze bij onderkende uitreizigers eveneens stopgezet. Het wetsvoorstel dat in een structurele oplossing voorziet, zal voor de zomer in consultatie gaan. De ontvangen adviezen worden na ommekomst van de inbrengtermijn zo snel mogelijke in het wetsvoorstel verwerkt, zodat het wetsvoorstel naar verwachting direct na de zomer naar de RvS kan worden gezonden (b).
10	Het wordt kwaadwillenden moeilijker gemaakt om aan aanslagmiddelen te komen.	doorlopend toegepast	Er worden maatregelen getroffen om het kwaadwillenden, waaronder jihadisten, moeilijker te maken om aan aanslagmiddelen te komen. Zelfgemaakte explosieven zijn een voorkeurswapen voor terroristen en andere criminelen. Dit komt ten eerste door de vrije verkrijgbaarheid van precursoren, chemische grondstoffen waarmee explosieven vervaardigd kunnen worden. De beschikbaarheid van deze stoffen wordt beperkt middels EU verordening 98/2013 en aanvullende Nederlandse wetgeving; tevens moeten bedrijven verdachte transacties, verdwijningen en diefstal melden bij de overheid. Bij aanslagen is ook veelvuldig gebruik gemaakt van vuurwapens. De informatiedeling, opsporing en inlichtingenverwerving inzake (pogingen tot) verwerving van aanslagmiddelen worden geïntensiveerd, met name wat betreft de verkrijgbaarheid van vuurwapens in het criminele circuit en de vermenging van dit circuit met jihadistische	Het advies van de Raad van State bij het wetsvoorstel precursoren voor explosieven is recentelijk ontvangen en zal worden verwerkt. Nog dit jaar zal het wetsvoorstel aan de TK worden voorgelegd (a,b). Het nieuwe Netwerk Vuurwapencriminaliteit is van start gegaan. Hierin zitten de operationele diensten van de politie, Kmar, douane en het OM. Ook het ministerie van VenJ sluit aan. Dit zwaardere netwerk versterkt de informatie uitwisseling tussen de operationele diensten en de internationale samenwerking om zo slagvaardiger de verspreiding en het gebruik van illegale wapens tegen te gaan (c,d). Mede op aandringen van Nederland, heeft de Europese Commissie een voorstel opgesteld voor een verordening omtrent deactivering van vuurwapens, dat momenteel in de Europese expertfora besproken wordt (c).

			netwerken. Modus operandi kunnen echter veranderen, daarom wordt doorlopend onderzoek gedaan naar bestaande en nieuwe aanslagmiddelen en methoden en wordt verkend of aanvullende tegenmaatregelen nodig zijn. In EU-verband is besloten de grenscontroles binnen het bestaande wetgevingskader te intensiveren en tot een betere uitwisseling van inlichtingen te komen (c).	
11	Bestuurlijke maatregelen risicoreductie jihadgangers	Deze zomer naar de RvS	Het wetsvoorstel 'Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding' voorziet in maatregelen zoals een meldplicht en een gebiedsverbod ter bescherming van de nationale veiligheid. De maatregelen kunnen worden opgelegd aan personen die op grond van hun gedragingen in verband kunnen worden gebracht met (ondersteuning van) terroristische activiteiten.	De planning is erop gericht het wetsvoorstel nog deze zomer voor advies naar de RvS te zenden (a, b).
12	Consulaire bijstand door Nederlandse ambassades in aangrenzende landen.	doorlopend toegepast	Het kan voorkomen dat een Nederlander die terugkeert uit jihadistisch strijdgebied bij een Nederlandse vertegenwoordiging in het buitenland om consulaire bijstand vraagt. Bijvoorbeeld omdat iemand niet (meer) over een geldig Nederlands reisdocument beschikt en terug wil keren naar Nederland. De diplomatieke vertegenwoordigingen in de relevante regio's zijn alert op personen die terugkeren uit jihadistisch strijdgebied. Via trainingen zijn zij bewust gemaakt hoe te handelen in dergelijke zaken. Het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) krijgt jaarlijks tienduizenden (telefonische) verzoeken om consulaire bijstand. BZ kan, in die gevallen waar zij beschikt over informatie over personen en/of organisaties die een mogelijke dreiging vormen voor de nationale veiligheid, informatie delen met relevant overheidspartners.	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
13	Een nieuw op te richten exit-faciliteit in Nederland.	September 2015 gereed	Faciliteit zal o.a. voorzien in een website en hulplijn voor gemeenten die jihadistische spijtoptanten hebben gemarkeerd voor verdere professionele begeleiding. Er komt een netwerk	De kwartiermaker is volop aan de slag om de exit faciliteit operationeel te krijgen. Er wordt gewerkt aan de inrichting van de organisatie en het vormgeven van de samenwerking met gemeenten, zorgpartners en betrokken overheidsinstanties zoals het

			van begeleidingsexperts beschikbaar om in eigen beheer ontwikkelde hulptrajecten aan te bieden, of extern ingekochte interventies te begeleiden. De exit-faciliteit zal prioriteit geven aan verzoeken van uit Veiligheidshuizen, Casusoverlegvormen en vanuit de TA's. Behandelmethodieken en risico inschattingsinstrumenten zullen onderling tussen NCTV/Dienst Justitiële Inrichtingen/gemeenten worden afgestemd. Organisatorisch zal de exit-faciliteit gebruik van het steunpunt voor familie (maatregel 23b). De exit-faciliteit gaat zorgdragen voor een geselecteerde pool van experts en zal de effectiviteit van ingezette expert trajecten gaan monitoren.	OM. Hier zal de komende maanden mee worden doorgegaan en professionals zullen worden geworven. Hier is meer tijd voor nodig dan de eerder genoemde datum van juli 2015.
	2. Interventies uitreis			
14	Bij redelijke verdenking van uitreis wordt strafrechtelijk ingegrepen.	doorlopend toegepast	Inzet van het strafrecht voor wat betreft de onderzoeken op potentiele uitreizigers is primair gericht op het voorkomen dat personen daadwerkelijk afreizen naar het strijdgebied. Het OM is afhankelijk van signalen vanuit de politie en vanuit ketenpartners (voornamelijk op lokaal niveau) die er op wijzen dat personen niet alleen naar Syrië willen afreizen, maar dat zij daarbij het doel hebben om deel te gaan nemen aan de gewelddadige strijd (denk bijvoorbeeld aan signalen vanuit scholen of uit de wijk). Er vindt waar mogelijk strafrechtelijke interventie plaats om uitreizen te voorkomen. Dit leidt niet altijd tot strafrechtelijke onderzoeken. Wel worden deze zaken opgenomen in casusoverleggen.	Eén van de middelen die het OM inzet om aansluiting bij het strijdgebied te voorkomen, is het doen uitgaan van een internationale signalering, eventueel gevolgd door een Europees Arrestatiebevel (EAB). Een EAB heeft ook in een aantal gevallen al daadwerkelijk voorkomen dat potentiele uitreizigers het strijdgebied hebben bereikt. Deze personen worden dan op basis van een EAB aan-of tegengehouden bij het passeren van een Europese buitengrens. Voor een internationale signalering (en naar aanleiding daarvan een eventueel EAB)zal er sprake moeten zijn van 'een redelijk vermoeden van schuld' aan het plegen van ene strafbaar feit. In deze rapportageperiode zijn geen veroordelingen ter zake te melden. Wel lopen er diverse strafrechtelijke onderzoeken op dit terrein.
15	Bij gegronde vermoedens van uitreis worden de reisdocumenten gesignaleerd ter vervallenverklaring of weigering (inclusief identiteitskaarten).	doorlopend toegepast	In een aantal gevallen is, naast bij gegronde vermoedens van uitreis, ook bij onderkende uitreizigers het paspoort gesignaleerd ter vervallenverklaring om reizen in het buitenland te bemoeilijken (maatregel 7). Bovendien wordt detectie bij eventuele terugkeer vergroot. De mogelijkheid een uitreisverbod op te leggen is opgenomen in het in maatregel 11	Er zijn sinds december 2013 rond de 85 paspoorten gesignaleerd ter vervallen verklaring. Het gaat hier om signaleringen van paspoorten van reeds uitgereisde personen (maatregel 7), maar ook om paspoorten van personen van wie het gegronde vermoeden bestaat dat ze zullen uitreizen naar jihadistisch strijdgebied (maatregel 15). In de rapportageperiode zijn meerdere personen aan de buitengrenzen van de Schengenzone (a). De ontvangen adviezen op de consultatie van het wetsvoorstel

		consultatie lopend	genoemde wetsvoorstel "Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding". Ter ondersteuning van de maatregel wordt ook een wijziging van de Paspoortwet voorbereid. Hierin wordt geregeld dat paspoorten en de Nederlandse identiteitskaarten van rechtswege vervallen bij het opleggen van een uitreisverbod. Tevens wordt het mogelijk om in dit geval betrokkene een vervangend identiteitsbewijs te geven.	"Tijdelijke wet bestuurlijke bevoegdheden terrorismebestrijding" zijn in het wetsvoorstel verwerkt. Het wetsvoorstel zal in het najaar naar de RvS worden verzonden. Consultatie Wetsvoorstel tot wijziging van de Paspoortwet om in geval van een opgelegd uitreisverbod reisdocumenten van rechtswege te laten vervallen en een vervangend identiteitsbewijs te kunnen verstrekken is inmiddels gaande. Voorstel wordt daarna ter advisering aan Raad van State van het Koninkrijk aangeboden. Het streven is evenwel nog steeds om beide wetsvoorstellen vanwege hun samenhang gelijktijdig in de TK te behandelen (b).
16	In geval van vermoedelijke uitreis wordt de directe omgeving gewaarschuwd.	doorlopend toegepast	Potentiële uitreizigers die in beeld zijn, worden altijd besproken in een multidisciplinair casusoverleg in het lokale domein. De betrokken partijen bepalen daar de meest effectieve aanpak. Het informeren van de omgeving door de lokale overheid kan een onderdeel van de aanpak zijn. Deze maatregel is gerelateerd aan maatregel *30*, ondersteuning lokale aanpak. Staande praktijk: de lokale partners maken in het casusoverleg de afweging of het opportuun is de directe familie van uitreizigers te waarschuwen met het doel potentiële uitreis te voorkomen. Maatregel is procedureel ingeregeld en daarmee effectief uitgevoerd (e.g. partners zijn op de hoogte van mogelijkheid en bezien per geval of toepassing wenselijk is).	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
17	In geval van vermoedelijke uitreis waarbij een minderjarige betrokken is, worden kinderbeschermingsmaatregelen getroffen.	doorlopend toegepast	Meldingen van aan jihadisme gerelateerde kindzaken worden gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). In voorkomende gevallen wordt hiervan melding gedaan bij het veiligheidshuis, waar de Raad voor de Kinderbescherming deelnemer van is.	In de periode februari 2013 tot 8 juni 2015 zijn bij de RvdK 49 unieke aan jihadisme gerelateerde kindzaken in onderzoek genomen. Het ging om 32 kinderen in gezinsverband en om 17 individuele minderjarige potentiële vertrekkers.
	3. Radicalisering			
18	Indien sprake is van ronselen voor de gewapende strijd wordt strafrechtelijk ingegrepen.	doorlopend toegepast	Deze onderzoeken worden binnen de regionale recherche opgepakt, dan wel in afstemming met het dedicated team bij de Landelijke Eenheid. In alle strafrechtelijke onderzoeken (zoals	In de politie eenheden zijn Terrorisme Teams die mede gericht zijn op facilitators en ronselaars.

			bijvoorbeeld uitreis-onderzoeken) waarin aanwijzingen voor ronselpraktijken worden aangetroffen, worden deze nader onderzocht.	
19	Strafrechtelijk ingrijpen bij haatzaaien en oproepen tot geweld in extremistisch kader wordt geprioriteerd.	doorlopend toegepast	Zie tevens maatregel 29; het signaleren van mogelijke strafbare feiten op dit vlak is onderdeel van activiteiten OSINT team politie. De politie heeft hierbij ook aandacht voor signalen van polarisatie en islamfobie. Wanneer het OM signalen van mogelijk strafbaar handelen bereiken, worden deze onderzocht en waar mogelijk strafrechtelijk aangepakt.	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
20	Facilitatoren en verspreiders van jihadistische propaganda worden in hun activiteiten verstoord[1].	doorlopend toegepast advies RvS	Zie ook maatregel 29. Facilitatoren en verspreiders van jihadistische propagande worden indien mogelijk in hun activiteiten verstoord. Online en offline aangetroffen jihadistische propaganda wordt actief gedeeld met handelingsbevoegde instanties en relevante dienstverleners (a). In het kader van het Actieprogramma wordt aan de 'Rotterdamwet' (Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek) de mogelijkheid toegevoegd om huurders in het kader van een huisvestingsvergunning te screenen op o.a. radicaal, extremistisch of terroristisch gedrag. (c)	Een procedure om op effectieve wijze predikers uit visumplichtige landen een visum te weigeren dan wel reeds verstrekte visa in te trekken, wordt nu gemaakt en is naar De procedure is in de zomer gereed (f). De Raad van State heeft over dit wetsvoorstel begin juni advies uitgebracht (c). Wetgeving om bestuurlijke maatregelen toe te passen op facilitatoren is in voorbereiding (zie maatregel 11) (e).
21	Samenwerken met de islamitische gemeenschap.	doorlopend toegepast	Het signaleren en tegengaan van radicalisering en maatschappelijke spanningen vergt niet alleen een inspanning van de rijksoverheid. Ook maatschappelijke organisaties en islamitische gemeenschappen zijn belangrijke partners. Met hen wordt samengewerkt in het tegengaan en voorkomen van radicalisering en waar wenselijk wordt vanuit het Rijk ondersteuning geboden aan diverse organisaties.	Met verschillende islamitische moskeeorganisaties en moskeekoepels, waaronder ook het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO), is de afgelopen periode gesproken over het vergroten van de weerbaarheid binnen gemeenschappen d.m.v. training aan imams en moskeebestuurders en voorlichting aan ouders en het stimuleren van debat binnen moskeegemeenschappen over radicalisering en extremisme. Binnenkort starten in een aantal moskeeën trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten. Met de ervaringen in deze moskeeën wordt bezien op welke wijze meer moskeeën aan trainingen en voorlichtingen mee kunnen gaan doen.
22	Versterken van bestaande netwerken van lokale en landelijke sleutelfiguren.	2015/2016	Sleutelfiguren vormen een belangrijke pijler in de preventieve aanpak. Zij komen vaak uit de betrokken gemeenschappen of staan er vanuit hun professionele achtergrond nauw mee in contact. Sleutelfiguren geven tegenwicht aan	Vanaf augustus 2015 worden 9 gemeenten waar de problematiek van radicalisering het meest nijpend vanuit het Rijk een jaar lang ondersteund in het opbouwen van lokale strategische netwerken. Deze netwerken bestaan uit 30 tot 40 personen, waaronder sleutelfiguren, jongerenwerkers, moskeebestuurders,

[1] Maatregel 20b is in de 2[e] voortgangsrapportage afgerond.

			radicale geluiden.	schooldirecteuren, politie en gemeentemedewerkers. Doel van de netwerken is om zorg te dragen voor de (door)ontwikkeling van een breed gedragen lokale aanpak op basis van brede betrokkenheid tussen partijen en onderling vertrouwen. Bevordering van de deskundigheid en uitwisseling van kennis en inzichten staat daarbij voorop. Medio 2016 nemen de gemeenten de financiering over vanuit de versterkingsgelden.
23	Betrokken burgers kunnen rekenen op steun.	september 2015 gereed	De ondersteuningsfaciliteit koppelt experts op het gebied van familieondersteuning aan ouders van radicaliserende jongeren die voornemens zijn uit te reizen, uitgereisd zijn of zijn teruggekeerd danwel een dreiging vormen in Nederland wegens radicalisering. Het steunpunt biedt familieleden kennis en instrumenten voor de omgang met geradicaliseerde familieleden. Het Steunpunt familieondersteuning zal aansluiting zoeken bij de hulplijn van het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN) (b). Het meldpunt extremisme waar burgers terecht kunnen met strafbare uitingen van extremisme, waaronder jihadisme, is gerealiseerd (a). Er is met een tiental gemeenten gesproken over lokale bekendmaking van het meldpunt. Andere gemeenten volgen (a). Netwerken rond jongeren en hun opvoeders worden versterkt (c). Daarbij wordt een laagdrempelig aanbod van professionele opvoedondersteuning gestimuleerd (zowel bij algemene opvoedingsvragen, als bij specifieke, meer 'taboe'-opvoedingsvragen zoals het bespreekbaar maken van radicalisering en jihadgang).	De kwartiermaker is volop aan de slag om het steunpunt operationeel te krijgen. De afgelopen maanden zijn besteed aan de inrichting van de organisatie en het vormgeven van de samenwerking met gemeenten en zorgpartners. Hier zal de komende maanden mee worden doorgegaan en professionals zullen worden geworven. Hier is meer tijd voor nodig dan de eerder genoemde datum van medio 2015. In 2015 zijn tot en met de maand mei 40 meldingen binnengekomen bij het meldpunt extremisme. Voor de uitwerking van maatregel 23c is het plan Weerbaar Opvoeden van start gegaan met werkconferenties die hebben plaatsgevonden in mei en juni. Met vrijwilligers, zelforganisaties, praktijkprofessionals met reguliere instellingen en professionals met pedagogische deskundigheid is in beeld gebracht wat er nodig is om te komen tot opvoedondersteuningsaanbod dat toegespitst is op de preventie van radicalisering. Later dit jaar zullen op basis van deze verkregen kennis in enkele nog nader te bepalen gemeenten pilots van start gaan.
24	Ondersteuning onderwijsinstellingen.	doorlopend toegepast	Bestuurders of andere verantwoordelijken van onderwijsinstellingen die publiekelijk terroristische groeperingen ondersteunen worden aangepakt. (d). Er wordt geïnvesteerd in ondersteuning van Onderwijsinstellingen bij de vroegsignalering, het tegengaan en bespreekbaar maken van radicalisering.	In de periode augustus 2014-heden zijn er geen gevallen bekend waarbij onderwijsinstellingen publiekelijk terroristische groeperingen ondersteunen (d). In maart 2015 is maatregel 24 door OCW verder versterkt door o.a. de uitbreiding van de portals van School en Veiligheid, het aanbieden van een "hotline", meer trainingen en handreikingen. Dit aanbod is beschikbaar voor alle onderwijsinstellingen in Nederland. Zoals in de brief van de Minister van OCW van 3 juni 2015 gemeld,

				worden, om deze landelijke ondersteuning richting de onderwijsinstellingen te versterken, afspraken gemaakt met de achttien gemeenten waar de problematiek van radicalisering het meest nijpend is. Onderwijsinstellingen uit het VO en MBO worden uitgenodigd voor deze extra ondersteuning. De aard van het ondersteuningsaanbod wordt in samenwerking met deze gemeenten bepaald op basis van een grondige analyse van de behoefte van de desbetreffende onderwijsinstelling. In het najaar van 2015 start deze complementaire aanpak in twee pilotgemeenten en vanaf januari 2016 volgt deze aanpak in de overige zestien gemeenten. In het hoger onderwijs zijn de eerste reeks train-de-trainer bijeenkomsten en workshops voor deskundigheidsbevordering succesvol afgerond. De website www.integraalveilig-ho.nl is vernieuwd en uitgebreid. Collegiale consultatie en uitwisseling van goede praktijken gebeurt op regelmatige basis.
25	Oprichting expertcentrum maatschappelijke spanningen en radicalisering	Oprichting gereed, uitvoering doorlopend	De Expertiseunit Sociale Stabiliteit (voorheen genoemd expertcentrum) biedt praktijkgerichte expertise gericht op preventie van radicalisering en maatschappelijke spanningen tussen groepen, en bevorderen van sociale stabiliteit. De unit richt zich op het verbinden met netwerken binnen verschillende migranten gemeenschappen en op de ondersteuning van gemeenten en professionals.	De Expertiseunit is operationeel. Recente ontwikkelingen: - De uitvoering van de quickscan onder 48 gemeenten naar de opbouw kennis t.a.v. radicalisering is in juli gereed. De resultaten worden in de vierde voortgangsrapportage opgenomen. - In de uitvoering van de quickscan zijn al specifieke vragen van 12 gemeenten naar voren gekomen die door de Expertiseunit in behandeling zijn genomen. - Er zijn meerdere trainingen doorontwikkeld. Tussen maart en juli zijn er vanuit de Expertise-unit 9 trainingen gegeven aan onderwijsprofessionals. - Het opbouwen en verstevigen van netwerken onder ambtenaren, professionals en gemeenschappen. - De eerste resultaten van het onderzoek naar triggerfactoren in radicaliseringsprocessen zullen in juli beschikbaar zijn voor verdere analyse. In september zal het definitieve onderzoek, inclusief aanknopingspunten voor lokaal beleid aan de Kamer worden aangeboden. . - De Expertiseunit is betrokken bij de uitvoering van de leerkringen voor gemeenten.
26	Gerichte inzet op radicaliserende jongeren in lokale risicogebieden.	doorlopend toegepast	Gemeenten worden ondersteund bij de ontwikkeling van een integrale aanpak voor radicale personen of in risicobuurten. Ook worden zij ondersteund in het versterken van hun preventieve aanpak van radicalisering. Radicaliserende jongeren in lokale risicogebieden worden besproken in de lokale	Gemeenten met een verhoogde aandacht voor radicaliseringsproblematiek worden ondersteund via tweetal "leerkringen Integrale preventieve aanpak radicalisering" (begeleide intervisiegroepen met gemeenten). Eind 2015 zijn de leerkringen afgerond (c,d). Een startbijeenkomst heeft eind mei plaatsgevonden. De eerste themabijeenkomsten volgen nog voor de zomer. Er doen 28 gemeenten mee aan de leerkringen. De ambities t.a.v. versterking van een preventieve lokale aanpak

			driehoek. Jeugdgroepen zijn in beeld gebracht en op basis daarvan vindt gerichte inzet plaats.	krijgen verdere uitwerking in de besteding van de extra gelden die zijn gereserveerd in de brief "Versterking van de veiligheidsketen" aan de Tweede Kamer (a, b,c). Deze gelden zijn vanaf 2016 beschikbaar voor de gemeenten waar de problematiek het meest nijpend is en worden geoormerkt verstrekt voor het structureel versterken van de integrale aanpak. De betrokken gemeenten zijn momenteel hard bezig de vormgeving van de versterkingen. Deze aanpakken worden besproken. In 2015 wordt ingezet op acties die de preventieve en persoonsgerichte aanpak in gemeenten en regio's versterken. Medio juni is de eerste fase van de Pilot Potentieel Geweldadige Jihadistische Eenlingen afgerond. Belangrijkste resultaat is een gestructureerd proces waarmee in het geval van potentiele gewelddadigheid een handelingsadvies voor het multidisciplinair casusoverleg wordt opgesteld: • Instrumentarium waarmee potentiële gewelddadigheid bij één van de subjecten in het kader van aanpak radicalisering en jihadisme kan worden gesignaleerd (Dynamisch Beoordelingskader); • Indien sprake is van geweldsindicatie bij een betrokkene, kan casus via de driehoek ingebracht worden bij Team Dreigingsmanagement van Landelijke Eenheid (Nationale Politie); • Beoordelen van de casus (persoonsdossier en duiding) door experts (OM, NP, gemeente, NIFP, GGZ, theoloog, AIVD, MIVD, DSI, Veteraneninstituut, TA Vught) tbv inschatting geweldsbereidheid; • Bepalen van een handelingsperspectief ten behoeve van de behandelaars. Vooruitlopend op de structurele versterkingen worden gemeenten in 2015 ondersteund bij de uitvoering van enkele trajecten. Zoals met de gemeente Den Haag het verder uitrollen van de PGJE resultaten, het project lagerhuis debatten en de training moeilijk bereikbare vrouwen. Met de gemeente Arnhem het project jongeren in beeld en een onderzoek naar radicalisering. De meest betrokken gemeenten worden reeds ondersteund door het organiseren van focusgroepen. Nagenoeg alle focusgroepen zijn voor de zomer van 2015 afgerond. In aanvulling daarop worden deze gemeenten ondersteund door het Rijk in het opbouwen van strategische netwerken met sleutelfiguren, professionals en gemeentemedewerkers.
27	Mobiliseren maatschappelijke tegengeluiden en versterken weerbaarheid tegen radicalisering en spanningen.	2015/2016	Het Rijk ondersteunt plannen om tegengeluid en maatschappelijk debat vorm te geven.	De in de vorige voortgangsrapportage voorgestelde lokale voorlichtingsbijeenkomsten zullen binnenkort van start gaan, georganiseerd door het Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders (SMN). Met andere (migranten-)organisaties wordt nog

				gesproken over de organisatie van voorlichtingsbijeenkomsten binnen andere gemeenschappen. Er worden verder opties verkend om een project uit te voeren ten aanzien van internet-weerbaarheid om daarmee ouders/opvoeders bewust te maken van de gevaren van de online strategieën van jihadisten en ze handvatten te geven hoe hierin mee om te gaan richting vatbare jongeren. De minister van SZW heeft tijdens het AO over integratieonderwerpen toegezegd na de zomer in de vierde voortgangsrapportage uitgebreider stil te staan bij de uitwerking van maatregel 27 en dan in het bijzonder de samenwerking met de verschillende islamitische- en migrantengemeenschappen hierin t.b.v. het vergroten van de weerbaarheid.
28	Maatschappelijk debat over de grenzen van de rechtsstaat.	2015/2016	Plannen om tegengeluid en maatschappelijk debat vorm te geven worden ondersteunt. Hierbij is vooral aandacht voor het verbinden van nationale initiatieven met lokale initiatieven te verbinden, zodat het maatschappelijk debat daadwerkelijk wordt gevoerd en de ruimte voor tegengeluid wordt gestimuleerd.	De in de vorige voortgangsrapportage genoemde activiteiten m.b.t. het maatschappelijk debat zijn in uitvoering gegaan of gaan binnenkort in uitvoering: op 2 mei is de Roadshow Persvrijheid gelanceerd en na de zomer is het eerste debat van het project Twee Maten. Met verschillende initiatieven en gemeenten wordt vormgegeven aan het verder uitbouwen van de debatactiviteiten en het creëren van een debatstructuur op lokaal niveau.
	4. Sociale media			
29	Bestrijden van verspreiding van radicaliserende, haatzaaiende jihadistische content.	2015/2016	Er is een specialistisch team (OSINT) bij de politie operationeel dat zich bezig houdt met o.a. verspreiders en verspreiding van haatzaaiend en opruiend materiaal online. (b,c d,g) Het landelijke OSINT team is op sterkte. Het team licht onder andere het OM in over mogelijk strafbare uitingen. Het OM onderzoekt of mogelijke strafbare uitingen op een in Nederland gevestigde server voldoende aanknopingspunten bieden voor een strafrechtelijk traject.(d) Het wetsvoorstel computercriminaliteit III verbetert de procedure tot verwijdering van strafbare uitingen (jihadistische content) van het internet (Notice and Take Down). Alle politie-eenheden beschikken over een OSINT team of OSINT inzet, dat werkt aan het tegengaan van radicaliserende, haatzaaiende jihadistische content (b,c,d,e,g).	Het streven is dat het wetsvoorstel computercriminaliteit III kort na het zomerreces bij de Tweede Kamer wordt ingediend. (d) Momenteel worden processen gericht op samenwerking met internetbedrijven en verwijdering van online jihadistisch materiaal verder geoptimaliseerd en afgestemd. (e) OSINT-monitoring op level 1 en 2 wordt momenteel verder geconcretiseerd en scherper gemaakt in feitelijke afspraken over de precieze invulling en eventuele notice take down-procedure.
	5. Informatie-uitwisseling			
30	Het kabinet ondersteunt de lokale aanpak in prioritaire gebieden.	doorlopend toegepast	Het Rijk en gemeenten werken nauw samen in de aanpak jihadisme in de prioritaire gebieden	In de Kamerbrief 'Versterking Veiligheidsketen' van 27 februari is per brief aangekondigd dat er versterkingsgelden beschikbaar worden gesteld voor de aanpak van jihadisme ter ondersteuning van het

				bestaande Actieprogramma Integrale aanpak jihadisme. Hiervan is een deel van de gelden gereserveerd voor een structurele versterking van de integrale lokale aanpak jihadisme van gemeenten. Deze versterkingsgelden bedragen 11,5 -12 miljoen per jaar startend in 2016, tot en met 2020; 8 à 9 miljoen euro per jaar wordt hiervan ter beschikking gesteld aan de lokale aanpak voor gemeenten waar de problematiek het meest nijpend is.
31	Voortzetting samenwerking tussen Rijk en betrokken gemeenten.	doorlopend toegepast	Rijk en gemeenten werken samen bij de ontwikkeling en uitvoering van een integrale aanpak jihadisme op lokaal niveau. Het versterken van preventieve aanpak van radicalisering maakt hier naast de persoonsgerichte aanpak deel van uit (zie ook maatregel 29) Het interbestuurlijk team bij SZW heeft een alternatieve invulling gekregen met de oprichting van de programmadirectie CT binnen de NCTV, dat belast is met de coördinatie over de uitvoering van de preventieve maatregelen (b).	Bestuurlijke afspraken krijgen uitwerking met de gelden die zijn gereserveerd voor versterking van de lokale aanpak in de brief "versterking veiligheidsketen" die op 27 februari 2015 naar de TK is verzonden (a). Zie ook maatregel 26 voor andere activiteiten rondom de samenwerking tussen Rijk en betrokken gemeenten. Daarnaast werken Rijk en VNG nauw samen.
32	Versterking coördinatie op de uitvoering	Gereed doorlopend toegepast	Bij de Nationale Politie is een Nationale Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (NSGBO) ingericht t.b.v. contraterrorisme. Daarnaast is door de Koninklijke Marechaussee (Kmar) een Landelijke Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (LSGBO) jihadisme ingericht. Er wordt toegewerkt naar een verbeterd centraal overzicht van de genomen maatregelen op persoonsniveau.	De NCTV, AIVD, politie en het OM hebben besloten het geactualiseerde centrale overzicht van de genomen maatregelen op persoonsniveau bij de CT-Infobox onder te brengen (d).
33	Prioritering financiële aanpak jihadisten.	doorlopend toegepast	In het kader van voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme wordt geïntensiveerd ingezet op de financiële aanpak van jihadisten. De Financial Intelligence Unit (FIU) zet capaciteit gericht in op de financiële aanpak van jihadisten. Bij het Functioneel Parket is een officier van justitie vrijgemaakt voor het tegengaan van terrorismefinanciering (a). De FIU deelt informatie met banken en met relevante money transfer zodat zij instaat zijn risicotransacties te onderkennen. Alle meldingen worden bezien op connectie met jihadisten en facilitatoren (b).	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
34	Versterking detectie jihadistische reisbewegingen.	2015	Zoals afgesproken met de TK in het debat van 4 september 2014 zal er een nieuwe technische	Straks zal de OvJ in het belang van een opsporingsonderzoek via de technische voorziening op één centrale plek, geautomatiseerd en

			voorziening komen, waar bestaande reisgegevensstromen centraal ontvangen en centraal en gericht bevraagd zullen worden, om zo o.a. gekende jihadistische strijders te kunnen traceren (Kamerstuk 29754, 226). De TK is geïnformeerd hierover in verschillende debatten, het debat van 4 september 2014 en per brief d.d. 9 september 2014 (Kamerstuk 29 754, nr. 266), alsmede in Kamervragen Schouw AH-TK20142015-215.	gericht reisgegevens kunnen vorderen bij de KMar en de Douane. Indien er bij deze vergelijking overeenkomsten zijn met de gegevens van de KMar of de Douane wordt een match gegenereerd en worden deze gegevens uit de match doorgezonden naar het OM. Naar verwachting kan de technische voorziening eind 2015 hiertoe worden ingezet.
35	Versterking deskundigheidsbevordering in de uitvoering.	doorlopend toegepast	Er wordt ingezet op het delen van eenduidige communicatie vanuit de overheid, het kennis delen binnen Nederland en het benutten van internationale expertise in communicatie rond radicalisering en terrorisme. Binnen de politie wordt continue getraind. 35 e Een belangrijke maatregel is het beter controleren van de Schengenbuitengrenzen. Doel is dat door een intensivering van de controles gesignaleerde jihadisten beter gedetecteerd kunnen worden bij inreis van het Schengengebied. In het grenscontroleproces zijn de grensbewakingsautoriteiten alert op signalen van jihadisme. Gezamenlijk zijn door de Europese Commissie objectieve risico criteria vastgesteld op basis waarvan EU-burgers stringenter en gericht gecontroleerd worden wanneer zij de Schengenbuitengrens inreizen. Nederland heeft een actieve bijdrage gehad aan de totstandkoming van deze gezamenlijke indicatoren. De KMar en politie hebben bijgedragen aan de kennisuitwisseling ten behoeve van deze Europese discussies. Controles op basis van deze risico-indicatoren worden in Nederland toegepast door de KMar. Zie hiertoe ook maatregel 36 en 37. Daarnaast zijn de handelingskaders versterkt op basis van de meest recente ontwikkelingen, zowel nationaal als Europees, voor het onderkennen van jihadreizigers.	Jaarlijks organiseert de NCTV deskundigheidsbevorderingsbijeenkomsten voor de leden van het Landelijk Platform Lokale Professionals. Deze besloten groep bestaat uit een eerstelijnsprofessionals welke reeds getraind zijn op het gebied van preventie, polarisatie, radicalisering en/of potentieel gewelddadige eenlingen. De bijeenkomsten zijn gericht op specifieke thema's en actualiteiten op het gebied van polarisatie, radicalisering, jihadisme. Naast het delen van good practices en kennis door middel van plenaire lezingen en workshops, is er altijd voldoende gelegenheid om de bestaande netwerken te versterken en te vergroten. Medio 2015 vindt wederom een bijeenkomst plaats, met als thema Radicalisering en de rol van scholen, jeugdzorg en gemeenten, vanuit het sociale en veiligheidsdomein werken aan een brede pedagogische coalitie. Verder wordt er een Rijksopleidingsinstituut Radicalisering (ROR) opgericht dat gecertificeerde opleidingen voor professionals in de (brede)Veiligheids-, CT-, en Vreemdelingenketen, (jeugd)zorg, Raad voor de Kinderbescherming en gemeenten gaat verzorgen. De ROR zal per september 2015 operationeel zijn. Expertise op het gebied van communicatie over radicalisering en jihadisme, wordt gedeeld op nationaal en lokaal niveau door bijeenkomsten. De NCTV neemt verder deel aan verschillende bestuurlijke oefeningen crisisbeheersing en crisiscommunicatie na een aanslag. Binnen het Openbaar Ministerie volgen medewerkers voor wie het relevant is de komende maanden een opleiding over radicalisering. Voor rechters, officieren van justitie en hun ondersteuners is er bij de SSR een opleiding beschikbaar over hoe juridisch-technisch omgegaan kan worden met terrorisme-gelieerde zaken. Ook wordt in deze opleiding het actieprogramma integrale aanpak jihadisme behandeld. Deze opleidingen worden periodiek geüpdatet.

				Er zijn diverse ontwikkelingen m.b.t. de verbetering van risicotaxaties. Zo worden diverse bestaande initiatieven gebundeld, waaronder de casuïstiekbeoordeling van Den Haag, het programma van de LE, de activiteiten en casuïstiekbeoordeling in Oost Nederland. Deze bundeling moet leiden tot gezamenlijk gedeelde opvattingen en werkwijzen partners in de ketensamenwerking.
36	Intensivering internationale samenwerking en aanpak op het gebied van jihadgangers.	doorlopend toegepast	Op internationaal niveau is en wordt de samenwerking geïntensiveerd. Nederland speelt, als lid van de EU Kopgroep Jihadisme, een actieve rol bij de totstandkoming en implementatie van maatregelen waarover de afgelopen periode in EU-verband overeenstemming is bereikt en waartoe regeringsleiders hebben opgeroepen na de aanslag in Parijs. Het accent ligt op informatie-uitwisseling en optimalisering van signaleringmogelijkheden, onder andere door beter gebruik te maken van bestaande instrumenten.	De JBZ raad van 16/17 maart 2015 heeft opdracht gegeven de volgende maatregelen bij voorrang uit te werken mhoo snelle implementatie: 1) Het meer systematisch uitvoeren van controles aan de Schengenbuitengrenzen van personen die het vrij verkeer genieten mbv risico-indicatoren (uiterlijk per 1 juni 2015) – zie daarvoor ook maatregel 37. 2) Het inrichten van een internet referral unit bij Europol. 3) Aanpak illegale handel in vuurwapens 4) Intensiveren informatie-uitwisseling (met een sterke rol voor Europol) – zie daarvoor ook maatregel 37 en 38. Voortgangsrapportage vindt plaats tijdens JBZ-raad van juni 2015. Binnen het Global Counter Terrorism Forum (GCTF) is Nederland samen met Marokko sinds december 2014 het co-voorzitter van de Foreign Terrorist Fighters werkgroep. Begin juni komt deze werkgroep in Den Haag bijeen. Nederland zal daarnaast vanaf september 2015 met Marokko het co-voorzitterschap van de gehele GCTF overnemen van de VS en Turkije. Ook vanuit de politie zijn er meerdere initiatieven op het gebied van internationale samenwerking, waaronder de samenwerking met de crisisstaven België m.b.t. internationale crisisaanpak, expertise uitwisseling met Australië en deelname aan internationale radicaliseringtrajecten in het kader van RAN. In de Financial Action Task Force (FATF) is Nederland betrokken bij onderzoek naar de financiering van terrorisme, waaronder de financiering van jihadgangers.
37	Optimalisering bestaande signaleringsmiddelen.	doorlopend toegepast	De ingezette maatregelen zien op de versterking van de huidige praktijk. In toenemende mate ligt de focus op implementatie van de maatregelen en bestaande afspraken, en uniforme toepassing daarvan door de lidstaten. Het is van belang dat de bestaande signaleringsmiddelen goed op elkaar, en op de operationele praktijk aansluiten. Tijdig de juiste informatie bij de juiste diensten krijgen is essentieel voor hen om daarop te kunnen handelen.	Onder de Schengengrenscode mag bij de uitvoering van controles op reisdocumenten en personen aan de Schengenbuitengrens gebruikt gemaakt worden van relevante databases, zoals het SLTD en het SIS. Bij controle wordt dan gecheckt of een persoon gesignaleerd is, of dat een reisdocument opgenomen is als bijvoorbeeld vermist of gestolen. Hierbij is het van belang dat de systemen optimaal ingezet kunnen worden bij de uitvoering van deze controles. Zoals ook bericht in de 2e Voortgangsrapportage wordt daarom bijvoorbeeld het SLTD deze zomer geïmplementeerd op de grens voor standaard naslag. Voor wat betreft het SIS betekent dit vooral dat alle op het SIS aangesloten lidstaten, hun FTF's signaleren in het SIS zodat bij

				controles aan de Schengenbuitengrens, en politiecontroles, een FTF onderkend kan worden. Het is aan de betreffende diensten, zoals de KMar en de politie om vervolgens te bepalen welke opvolging gegeven moet worden aan deze signalering. Nederland is afhankelijk van haar eigen diensten om mensen die wij in beeld hebben te signaleren - maar ook de andere lidstaten: in een Europa zonder interne grenzen is de signalering sluitend maken essentieel. Dit bepleit Nederland dan ook consistent in overleg met andere lidstaten.
38	Versterking proactieve informatie-uitwisseling.	doorlopend toegepast	Nederland hanteert een proactieve uitwisseling en signaleringsaanpak, waarbij een integrale benadering gekozen wordt om zo samen een compleet plaatje te kunnen maken. Gebrekkige deling van informatie door Europese lidstaten kan de nationale veiligheid van alle EU lidstaten ondermijnen. Het verbinden van verschillende bronnen van informatie is dan ook een belangrijk onderdeel in de versterking van informatie uitwisseling. Daarboven, zonder dat lidstaten veilig informatie uit kunnen wisselen en verbinden blijven .	De rol van Europol ter ondersteuning van de lidstaten in hun inspanning om een sluitende aanpak te verzorgen om jihadisten te detecteren, signaleren en tegen te houden, wordt versterkt. Nederland staat daarom positief tegenover de inrichting van een coördinatie centrum voor terrorismebestrijding binnen Europol. Het Focal Point Travellers, zal onder andere daar worden ondergebracht. Nederland zet in op de versterking van het delen van informatie over FTF via Europol, en werkt aan de verdere optimalisering van de toevoer van informatie aan Europol. Opgebouwde kennis en analyses kunnen zo nog sneller, en beter, gedeeld worden met de lidstaten. Het inrichten van single points of contact, waarover ook in de 2e Voortgangsrapportage is bericht, is tevens onderdeel van dit coördinatiepunt. Conform wettelijke kaders betreft het hier uitsluitend opsporingsinformatie. De inlichtingendiensten hebben gezien hun juridisch kader en eigen afspraken, een eigenstandig regime voor gegevensuitwisseling. Binnen die kaders wordt ruimte gezocht om de informatie-uitwisseling te optimaliseren. Wanneer lidstaten en diensten informatie met elkaar delen, kan door het met elkaar verbinden van verschillende soorten van informatie een compleet plaatje gemaakt worden. Er zijn bestaande instrumenten die de inspanningen van individuele lidstaten (en hun diensten) kunnen ondersteunen. Zoals bijvoorbeeld de methodologie en technologie die ingezet wordt door de Financial Intelligence Units van een aantal lidstaten. Eerder is in Europees verband opgeroepen te bezien hoe dit ingezet kan worden voor terrorisme bestrijding. Ook hierbij een is een ondersteunende rol voor Europol weggelegd. Afspraken zijn binnen de politie gemaakt voor de snelle verwerking en duiding van informatie, waarbij in ieder geval na een uur een spoed AOB en SITRAP kan worden opgesteld.